

นวัตกรรมจัดการเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนจากเขาวังสู่เขาแด่น
โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

INNOVATION OF COMMUNITY TOURISM ROUTE MANAGEMENT FROM
KHAO WANG TO KHAO DAEN BY THE PARTICIPATION PROCESS OF
COMMUNITY NETWORK

โสภภาพร กล่ำสกุล¹ และกฤตชน วงศ์รัตน์²
Sopaporn Klamsakul¹ and Kritchana Wongrat²

¹ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

² สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

¹Department of Communication Arts Faculty of Management Science
Phetchaburi Rajabhat University

² Department of Business Administration Faculty of Management Science
Phetchaburi Rajabhat University

E-mail: kritchawong@yahoo.com

Received: January 24, 2022
Revised: August 9, 2022
Accepted: August 18, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทและศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยว 2) พัฒนานวัตกรรมจัดการเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแด่น จังหวัดเพชรบุรี และ 3) ประเมินสื่อนวัตกรรมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบทและศักยภาพที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนและนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 ประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการจัดการเส้นทางท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชนและตัวแทนชุมชน จำนวน 40 คน ขั้นตอนที่ 3 การสร้างนวัตกรรมสื่อเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนจากเขาวังสู่เขาแด่น และขั้นตอนที่ 4 การประเมินสื่อนวัตกรรมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนที่พัฒนาขึ้น โดยตัวแทนนักท่องเที่ยวและสมาชิกในชุมชน จำนวน 100 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทการท่องเที่ยวบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแด่นมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่งเหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพราะมีความโดดเด่นทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการและวิถีชีวิตคนเพชรบุรี ด้วยบริบทดังกล่าวสามารถนำมาพัฒนาเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวโดยใช้แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ในระดับมากที่สุด 2) การพัฒนานวัตกรรมจัดการเส้นทางท่องเที่ยวที่สร้างในรูปแบบ Google Map ผสานกับสื่อใหม่โดยใช้

ระบบคิวอาร์โค้ดเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ในการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางท่องเที่ยวใน 2 รูปแบบคือรูปแบบการท่องเที่ยว 1 วันและรูปแบบ 2 วัน 1 คืน และ 3) ผลการประเมินสื่อนวัตกรรมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแด่น คือ รูปแบบที่ 1 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.41, SD = 0.78) และรูปแบบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.38, SD = 0.83) ซึ่งสามารถนำไปใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ

นวัตกรรมการจัดการ การท่องเที่ยวชุมชน กระบวนการมีส่วนร่วม

ABSTRACT

This research aims to 1) Study the context and potential of tourism management, 2) Develop innovation for community tourism route management on the route from Khao Wang to Khao Daen Phetchaburi Province, and 3). Assessing news media on community tourism routes. This research is research and development. There are 4 research steps which are step 1: Study the context and potential that can promote tourism. The sample group consisted of 400 people and tourists using a questionnaire, step 2: Participate in the community network participation workshop on tourism route management, key informants providers are tourism promotion officers, subdistrict administrative organization staff, community leaders and community representatives, amounting to 40 people, step 3: Creation of media innovation for community tourism routes from Khao Wang to Khao Daen, and step 4: Evaluation of innovative media, developed community tourism routes by representatives of tourists and community members, amounting to 100 people. The statistics used to analyze the data include mean, standard deviation, and content analysis.

The findings showed that: 1) In the context of tourism on the route from Khao Wang to Khao Daen, there are many interesting attractions suitable for cultural tourism because they are outstanding, both historical sites, cultural attraction, natural attractions, attractions for recreation and lifestyle of Phetchaburi people, With such a context, it can be developed to promote the potential of tourism route management by using community-based tourism management at the highest level, 2) Developing innovative travel routes management created in Google Map format, integrated with new media using QR code system for public relations medium to study community tourism information on tourism routes in 2 forms, which are 1-day tourism and 2 days overnight 1 night stay, and 3) the results of the assessment of innovative media for community tourism routes on the route from Khao Wang to Khao Daen were: model

1 had a very high mean (\bar{X} =4.41, SD=0.78) and model 2 had a very high mean (\bar{X} =4.38, SD=0.83), which can be used to really promote community tourism.

Keywords

Management Innovation, Community Tourism, The Participation Process

ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในกำลังสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย สามารถสร้างรายได้จำนวนมากจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติมาอย่างต่อเนื่อง (Lunkam, 2021) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 – 2564 ที่มีแนวทางการพัฒนาภาคบริการและการท่องเที่ยวในการสร้างขีดความสามารถการแข่งขันเชิงรุกเพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตได้อย่างเข้มแข็ง (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017) และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวและสินค้า บริการ ด้านการท่องเที่ยวรวมถึงการส่งเสริมความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวและอัตลักษณ์วิถีผ่านการพัฒนาสินค้าและบริการเป็นการหนุนเสริมให้ชุมชนมีรายได้ที่เกิดจากการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวโดยชุมชน (Office of the Board of Directors of the national tourism policy, 2017) รวมถึงเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี พ.ศ.2561 – 2565 ที่ขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาความมั่นคงด้านเศรษฐกิจจากฐานการท่องเที่ยว การค้า การบริการและการเกษตรแบบครบวงจร โดยมีกลยุทธ์พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์และแข่งขันได้ (Strategic and Information Work Group for Provincial Development, 2018) โดยเฉพาะการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนจนทำให้ชุมชนอยู่ได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ตามกรอบแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ต้องกระจายสู่ชุมชนอย่างยุติธรรมต้องดำเนินไปอย่างมีระบบที่ดีและอย่างระมัดระวัง มีความร่วมมือและการสนับสนุนจากภาคีที่เกี่ยวข้องมีเอกลักษณ์หรือจุดเด่นหรือทรัพยากรและมีการพิจารณาเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมไปด้วย (Kerdpin, 2013; Thailand Community Based Tourism Institute, 2012; Fennell, 1999; Rochrungsat, 2010)

การท่องเที่ยวโดยชุมชนถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเพิ่มรายได้จากทรัพยากรในพื้นที่และหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมวัฒนธรรมบนฐานแนวคิดของชุมชนและชุมชนมีเอกลักษณ์ของตนเอง มีความเป็นเจ้าของในกิจการของชุมชน (Thongma, 2016) รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน สามารถบริหารจัดการเองโดยชุมชน รับประโยชน์และมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน (Goodwin & Santilli, 2009) สร้างให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีความสมดุลทุกด้านในมิติที่จะส่งผลให้ชุมชนเกิดการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ด้วยการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Kerdpin, 2013) การจัดการท่องเที่ยวจะยั่งยืนต้องดำเนินการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ

ร่วมตัดสินใจ ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมติดตามผลประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ (Fornaroff, 1980; Reekprekhon, 2020; Puang-ngam, 2009) เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจไว้ (Reekprekhon, 2020) จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทะเล น้ำตก และภูเขา แต่แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์คืออุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีหรือที่รู้จักกันในนาม “เขาวัง” เป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้นชื่อของจังหวัดเพชรบุรีเนื่องจากมีความเป็นสถาปัตยกรรมที่งดงามและมีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ ส่วนเขาแด่นเป็นที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ตั้งอยู่อำเภอบ้านลาด เป็นภูเขาหินแกรนิตและผืนป่า มีจุดชมวิวทิวทัศน์ที่สวยงามและมีอากาศเย็นทั้งปีจึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรม เช่น ขับรถวิบาก ขึ้นเขาเดินป่าชมเส้นทางธรรมชาติ ชมถ้ำ และเล่นร่มบิน จากการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเขาวังสู่เขาแด่นมีพื้นที่ตั้งอยู่ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี เดินทางไปตามเส้นทางถนนคีรีรัฐยาถนนบันไดอิฐ ถนนหมายเลข 3171 และถนนหมายเลข 6020 เข้าสู่ถนนหมู่บ้านโป่งสลอดซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวจะตั้งอยู่ในพื้นที่ของตำบลคลองกระแซง ตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี และตำบลโรงเข้ ตำบลหนองกะปุก (หมู่บ้านโป่งสลอด) อำเภอบ้านลาด รวมระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร บนเส้นทางท่องเที่ยวมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่งที่มีความโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีทั้งวัด วัง และวิถีชีวิต มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการโดยเฉพาะพื้นที่บนเส้นทางจะมีความโดดเด่นของต้นตาลโตนดที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีเหมาะสมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการขยายตัวและความต้องการของตลาดในอนาคต จึงควรมีการจัดการเส้นทางท่องเที่ยว บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้ปัจจัยสนับสนุนในเรื่องทรัพยากรท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยวประเภทของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มาบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้น่าสนใจ (Sittikarn & Jaima, 2010) ใช้นวัตกรรมการจัดการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันที่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเกิดนวัตกรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และโอกาสทางธุรกิจขยายมุมมองด้านการตลาดใหม่ ๆ (Lueangpirom, 2014; Smith, 2006; Kunpolkeaw, 2021)

จากการศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีไทหล่ม (Siricharoen & Sriplang, 2017) เส้นทางท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Rodjam, 2013) และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการเรียนรู้ (Maraphot & Somboon, 2016) มีข้อค้นพบที่สอดคล้องกันว่า การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวมีปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งนั่นคือ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและการสื่อสารข้อมูลเพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้ง่ายและน่าสนใจส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นกับชุมชนอย่างยั่งยืน ดังนั้นการตระหนักถึงความสำคัญของศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการพัฒนาวัตกรรมการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวจากเขาวังสู่เขาแด่นให้น่าสนใจและสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการหาข้อมูลเพื่อมาพักผ่อนและศึกษาวิถีชุมชนแล้วยังช่วยส่งเสริมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเส้นทางจากเขาวังสู่เขา

แต่ทำให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ด้วยการสื่อสารผ่านสื่อใหม่ที่มีคุณลักษณะทันสมัย มีความสะดวก เข้าถึงได้ง่ายและแพร่กระจายได้อย่างกว้างขวางก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Burnett, & Marshall, 2003; Keawpitul, 2014) นอกจากนี้การจัดการเส้นทางการท่องเที่ยวยังสามารถช่วยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวรู้จักและตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์และบริการที่สะท้อนอัตลักษณ์เฉพาะของชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแดน หนุนเสริมให้เกิดรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตสมาชิกในชุมชนให้ดีขึ้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นควรพัฒนานวัตกรรมการจัดการเส้นทางการท่องเที่ยวในรูปแบบสื่อ นวัตกรรมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนเพื่อพัฒนาสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

- 1) บริบทและศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแดน จังหวัดเพชรบุรีประกอบด้วยอะไรบ้าง
- 2) การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแดน จังหวัดเพชรบุรีเป็นลักษณะแบบใด
- 3) ผลประเมินสื่อ นวัตกรรมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแดนจังหวัดเพชรบุรีอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแดน จังหวัดเพชรบุรี
- 2) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแดน จังหวัดเพชรบุรีโดยการนำ Google Maps มาใช้ร่วมกับสื่อใหม่
- 3) เพื่อประเมินสื่อ นวัตกรรมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแดน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบทและศักยภาพที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแดน จังหวัดเพชรบุรี ดำเนินการโดย 1) ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน 2) สำรวจพื้นที่เพื่อศึกษาบริบท ศักยภาพและความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว 3) สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม สำรวจข้อมูลเพื่อนำไปสร้างแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน 4) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากการคำนวณประชากรที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนจากสูตรของ Cochran (1977) ที่ค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Accidental Sampling) 5) การตรวจสอบเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ว่าครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของการใช้ภาษา (Wording) นำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับแก้ไขตาม

ข้อเสนอแนะและคำนวณค่าความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.50 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนและนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1970) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ที่ 0.958 ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

6) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้กลุ่มตัวอย่างตอบหลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบเพื่อให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์ แล้วนำมาประมวลผลทางสถิติและ

7) การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล หลังจากเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมีลำดับตามขั้นตอนดังนี้ (1) การตรวจสอบข้อมูล (2) วิเคราะห์จัดลำดับข้อมูล โดยใช้สถิติค่าความถี่และค่าร้อยละเพื่ออธิบายข้อมูล และ (3) สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดสถานที่การท่องเที่ยวที่น่าสนใจตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การระดมความคิดแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางจากเขาวังสุ้เขาแด่น โดยร่วมกำหนดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมจำนวน 40 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว (3 คน) เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี (2 คน) ผู้นำชุมชน (7 คน) นักวิชาการเครือข่ายวิศวกรรมสังคม (จำนวน 5 คน) ผู้ประกอบการชุมชน (8 คน) และสมาชิกชุมชน (15 คน) เพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนจากเขาวังสุ้เขาแด่นที่ได้จากการสำรวจและการสอบถามในกระบวนการวิจัยขั้นตอนที่ 1 เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการยกย่องเส้นทางท่องเที่ยวจากเขาวังสุ้เขาแด่น

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างนวัตกรรมสื่อเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนจากเขาวังสุ้เขาแด่น จังหวัดเพชรบุรี โดยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยวจากการระดมความคิดแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อต้นแบบนวัตกรรมจัดการเส้นทางท่องเที่ยว โดยการนำ Google Maps มาใช้ร่วมกับสื่อใหม่และใช้ระบบคิวอาร์โค้ด (QR Code) เพื่อสแกนข้อมูลรายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และสร้างเว็บไซต์ (Website) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสุ้เขาแด่น

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินสื่อนวัตกรรมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนจากเขาวังสุ้เขาแด่น จังหวัดเพชรบุรี เป็นการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสาร ด้านการตลาด ด้านการท่องเที่ยวและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ นักท่องเที่ยวและสมาชิกในชุมชน รวมทั้งสิ้น 100 คน เครื่องมือที่ใช้ประเมินเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.826 ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด (Likert, 1970) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 – มกราคม 2565 โดยการกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสมคือคะแนน 3.50 ขึ้นไปถือว่าสื่อนวัตกรรมมีความเหมาะสม และคะแนนต่ำกว่า 3.50 สื่อนวัตกรรมยังไม่เหมาะสมต้องปรับปรุง

ผลการวิจัย

1. บริบทและศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแด่น จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า บริบทและศักยภาพที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแด่น จังหวัดเพชรบุรี มีมิติที่หลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการและวิถีชีวิตคนเพชรบุรี โดยผู้รับผิดชอบและผู้ประกอบการมีความน่าสนใจและมีความพร้อมในการร่วมพัฒนาส่งเสริมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวดังกล่าวเพื่อนำไปพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนตลอดเส้นทางที่มุ่งสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตโป่งสลอด (เขาแด่น) หนุนเสริมให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้รู้จักมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตโป่งสลอดมากยิ่งขึ้น โดยศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแด่น จังหวัดเพชรบุรี ในการศึกษาวิจัยนี้ปักหมุดจุดเริ่มต้นเส้นทางที่เขาวังหรืออุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีเป็นเสมือนด่านแรกในการต้อนรับเข้าสู่เมืองเพชรบุรี หากเริ่มต้นการเดินทางจากอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) มุ่งสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตโป่งสลอด (เขาแด่น) มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง โดยมากเหมาะกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีมีความโดดเด่นทั้งวัด วัง และวิถีชีวิตคนเพชรบุรีโดยเฉพาะอำเภอบ้านลาดจะมีความโดดเด่นในการเป็นพื้นที่ที่มีตาลโตนดจำนวนมาก และผลการศึกษาศักยภาพของสถานที่และผลิตภัณฑ์ที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนประกอบการวิเคราะห์และคัดเลือกสถานที่ ซึ่งสิ่งที่นำมาพิจารณา คือ การบริหารจัดการท่องเที่ยวจากเขาวังสู่เขาแด่นนี้ใช้การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน พบว่า บริบทและศักยภาพทั้งแหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิต การคมนาคมสามารถนำมาจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ในระดับมากที่สุด โดยการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวนี้ เริ่มต้นเส้นทางท่องเที่ยวจากอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) มุ่งสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตโป่งสลอด (เขาแด่น) ระยะทางรวม 16 กิโลเมตร มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม ทางธรรมชาติและเพื่อนันทนาการ จากการสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีความพร้อม มีความน่าสนใจและความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนตลอดเส้นทาง จากการคัดเลือกของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเครือข่ายชุมชนร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลโดยกระบวนการมีส่วนร่วมได้สถานที่ท่องเที่ยวบนเส้นทางท่องเที่ยว ได้แก่ เขาวังหรืออุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี วัดพระพุทธไสยาสน์หรือวัดพระนอน วัดเขابันไดอิฐ วังตาลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ฐานเรียนรู้วิศวกรสังคมนาตาลโตนด ศูนย์วิศวกรสังคม (เกษตรพอเพียง) ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตโป่งสลอด (เขาแด่น) ร้านมาตีคาเฟ่ และร้านสุคันธา โดยทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากกระบวนการมีส่วนร่วมได้สถานที่ท่องเที่ยวหลัก 8 สถานที่ ได้แก่ คือ 1) เขาวังหรืออุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี 2) วัดพระพุทธไสยาสน์หรือวัดพระนอน 3) วัดเขابันไดอิฐ 4) ร้านสุคันธา 5) วังตาลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 6) ร้านมาตี คาเฟ่ 7) ฐานเรียนรู้วิศวกรสังคมนาตาลโตนด และ 8) ศูนย์วิศวกรสังคม(เกษตรพอเพียง) และศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี วิทยาเขตโป่งสลอด (เขาแด่น)

2. พัฒนานวัตกรรมจัดการเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแดน จังหวัดเพชรบุรีโดยการนำ Google Maps มาใช้ร่วมกับสื่อใหม่ พบว่า การพัฒนานวัตกรรมจัดการเส้นทางท่องเที่ยวจะใช้ข้อมูลจากการสำรวจและการระดมความคิดแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนแล้วนำมาสังเคราะห์ได้สื่อใหม่โดยใช้ระบบคิวอาร์โค้ด (QR Code) เพื่อสแกนข้อมูล โดยมีรายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามที่ได้ออกแบบไว้และมีเว็บไซต์ (Website) เส้นทางท่องเที่ยวจากเขาวังสู่เขาแดนให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและการเข้าถึงข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวได้ออกแบบเป็น 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 ท่องเที่ยวสุขใจ เรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 1 วัน บนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแดนกับแหล่งท่องเที่ยว 5 สถานที่ คือ 1) เขาวังหรืออุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี 2) วัดพระพุทธไสยาสน์หรือวัดพระนอน 3) ร้านมาดีคาเฟ่ 4) เขาแดน ศูนย์วิศวกรสังคม (เกษตรพอเพียง) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรผสมผสาน และศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี วิทยาเขตโป่งสลอด และ 5) ร้านสุคันธา

ภาพที่ 1 ท่องเที่ยวสุขใจ เรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 1 วัน บนเส้นทางเขาวังสู่เขาแดน
ที่มา: Klamsakul and Wongrat (2021)

ภาพที่ 2 ประมวลภาพสถานที่ท่องเที่ยว 5 สถานที่ของรูปแบบที่ 1 บนเส้นทางเขาวังสู่เขาแดน

รูปแบบที่ 2 ท่องเที่ยวสุขใจ เรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 2 วัน 1 คืน บนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแดนกับแหล่งท่องเที่ยว 8 สถานที่ คือวันที่ 1 เริ่มจาก 1) เขาวังหรืออุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีรี 2) วัดพระพุทธไสยาสน์หรือวัดพระนอน 3) ฐานเรียนรู้วิศกรสังคม-น้ำตาลโตนด 4) เขาแดน ศูนย์วิศกรสังคม (เกษตรพอเพียง) และศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี วิทยาเขตโป่งสลอด โดยจะพักค้างแรม 1 คืน ทางเดินที่บริเวณลานศูนย์วิศกรสังคม เขาแดน และวันที่ 2 เริ่มจาก 5) ร้านมาดีคาเฟ่ 6) วังตาลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 7) วัดเขาบันไดอิฐ และ 8) ร้านสุคันธา

ภาพที่ 3 ท่องเที่ยวสุขใจ เรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 2 วัน 1 คืน บนเส้นทางเขาวังสู่เขาแดน ที่มา: Klamsakul and Wongrat (2021)

ภาพที่ 4 ประมวลภาพสถานที่ท่องเที่ยว 3 สถานที่เพิ่มเติมของรูปแบบที่ 2 บนเส้นทางเขาวังสู่เขาแด่น

3. การประเมินสื่อนวัตกรรมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแด่น ผลการประเมินดังตาราง

ตารางที่ 1 การประเมินสื่อนวัตกรรมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแด่น

ประเมินสื่อนวัตกรรมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน	\bar{X}	SD	ผลการประเมิน
รูปแบบที่ 1 ท่องเที่ยวสุขใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 1 วัน	4.41	0.78	ระดับมาก
รูปแบบที่ 2 ท่องเที่ยวสุขใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 2 วัน 1 คืน	4.38	0.86	ระดับมาก

ผลการประเมินพบว่า รูปแบบที่ 1 ท่องเที่ยวสุขใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 1 วัน บนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแด่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมระดับมาก (\bar{X} =4.41, SD=0.78) เมื่อพิจารณารายการประเมินพบว่าประเด็นระดับความเหมาะสมกับการเป็นสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนจากเขาวังสู่เขาแด่นมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด (\bar{X} =4.68, SD=0.84) รองลงมาคือสะดวกต่อการใช้งาน รูปแบบสื่อมีความน่าสนใจ ความเหมาะสมของสื่อ การจัดวางตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยว ปริมาณของเนื้อหา รูปแบบตัวอักษร คุณภาพของเนื้อหา การสื่อความหมายชัดเจนเข้าใจได้ง่าย ความคมชัดของภาพและตัวอักษร รูปภาพและสื่อภาพสัญลักษณ์ง่ายต่อการเข้าถึง และขนาดตัวอักษร ตามลำดับ และรูปแบบที่ 2 ท่องเที่ยวสุขใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม 2 วัน 1 คืน บนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแด่น พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมมาก (\bar{X} =4.38, SD=0.86) เมื่อพิจารณารายการประเมินพบว่าประเด็นระดับความเหมาะสมกับการเป็นสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนจากเขาวังสู่เขาแด่นมีความเหมาะสมมากที่สุด (\bar{X} =4.63, SD=0.82) รองลงมาคือรูปแบบสื่อมีความน่าสนใจ สะดวกต่อการใช้งาน ความเหมาะสมของสื่อ การสื่อความหมายชัดเจนเข้าใจได้ง่าย ปริมาณของเนื้อหา รูปแบบตัวอักษรและง่ายต่อการเข้าถึง การจัดวางตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยว คุณภาพของเนื้อหา รูปภาพและสื่อภาพสัญลักษณ์ ขนาดตัวอักษร และความคมชัดของภาพและตัวอักษร ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษานวัตกรรมการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนจากเขาวังสุเภาแด่นโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. บริบทและศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวบนเส้นทางจากเขาวังสุเภาแด่น จังหวัดเพชรบุรีที่นำมาใช้ในการพัฒนาสู่การสร้างนวัตกรรมการจัดการเส้นทางท่องเที่ยว ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลจากกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน โดยพิจารณาตามองค์ประกอบสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่คำนึงถึงความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางดำเนินการและจัดการโดยชุมชนเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนและชุมชนได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง การพัฒนาเส้นทางโดยการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทั้งการเดินทาง ที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของฝาก กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้เส้นทางท่องเที่ยวจากเขาวังสุเภาแด่นเป็นเส้นทางที่มีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ตามวิถีชีวิตของเมืองเพชรบุรีทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม ทางธรรมชาติและเพื่อนันทนาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srilachai & Buasorn (2018) พบว่า ชุมชนมีศักยภาพในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวโดยมีความพร้อมในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ มีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและมีบริการบ้านพักโฮมสเตย์ เช่นเดียวกับ Klinmuenwai (2018) พบว่า ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสถานที่พักผ่อน ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและด้านบริการเสริม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าชุมชนเทศบาลตำบลนาครี มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนที่น่าสนใจ และได้สร้างรูปแบบเส้นทางจัดการท่องเที่ยวของชุมชนจำนวน 1 เส้นทางคือ เส้นทางท่องเที่ยวบนมัสการพระธาตุศักดิ์สิทธิ์ เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนแกะสลักไม้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Siricharoen & Sriplang (2017) พบว่า จากข้อมูลการศึกษาและสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในอำเภอห่มเกล้าเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ในเส้นทางท่องเที่ยว สามารถแบ่งได้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านชาติพันธุ์ ด้านประวัติศาสตร์และโบราณสถาน ด้านสถาปัตยกรรม ด้านประเพณีวัฒนธรรมและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ด้านวิถีชีวิต และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และได้นำข้อมูลมาออกแบบและสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีไทห่ม

2. การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวจากเขาวังสุเภาแด่นโดยการนำ Google Maps มาใช้ร่วมกับสื่อใหม่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน พบว่า การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวโดยการนำ Google Maps มาใช้ร่วมกับสื่อใหม่แล้วนำมาสังเคราะห์ได้สื่อใหม่สำหรับส่งเสริมการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวบนเส้นทางจากเขาวังสุเภาแด่นโดยใช้ระบบคิวอาร์โค้ด (QR Code) เพื่อสแกนข้อมูลโดยมีรายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามที่ได้ออกแบบไว้และสร้างเว็บไซต์ (Website) เส้นทางท่องเที่ยวจากเขาวังสุเภาแด่นให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและการเข้าถึงข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวได้ออกแบบเป็น 2 รูปแบบ คือรูปแบบที่ 1 ท่องเที่ยวสุขใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมใน 1 วัน บนเส้นทางจากเขาวังสุเภาแด่น โดยเริ่มต้นจากเขาวังหรือ

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา วัดพระพุทไธยาสน์หรือวัดพระนอน ร้านมาดีคาเฟ่ ศูนย์วิศวกรรมสังคม (เกษตรพอเพียง) และศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี วิทยาเขตโป่งสลอด (เขาแต่น) และร้านสุคันธา และรูปแบบที่ 2 ท่องเที่ยวสุขใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 2 วัน 1 คืน บนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแต่น โดยเริ่มต้นท่องเที่ยววันที่ 1 จากเขาวังหรืออุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา วัดพระพุทไธยาสน์หรือวัดพระนอน ฐานเรียนรู้วิศวกรรมสังคม-น้ำตาลโตนด ศูนย์วิศวกรรมสังคม(เกษตรพอเพียง)และศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี วิทยาเขตโป่งสลอด (เขาแต่น) โดยพักค้าง 1 คืน และวันที่ 2 จากร้านมาดีคาเฟ่ วังตาลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน วัดเขาบันไดอิฐ และร้านสุคันธา ทั้งนี้การนำระบบคิวอาร์โค้ดมาใช้ติดตั้งบนสื่อนวัตกรรมสแกนด้วยโทรศัพท์สมาร์ทโฟนเพื่อค้นหาข้อมูลรายละเอียดสถานที่ท่องเที่ยวทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและทันสมัยซึ่งจะสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sirmkandee & Suppein (2015) พบว่า จากการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของอำเภอปากพะยูนมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งสิ้น 26 แห่ง และได้นำข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำเป็นแผนที่ด้วยโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ ArcGis Desktop 9.3 จากนั้นจึงทำการจัดเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน คือเส้นทางเที่ยวชมสินค้า OTOP และวิถีชาวบ้านอำเภอปากพะยูน และนำเส้นทางมาวิเคราะห์เส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวชุมชนที่สั้นที่สุดโดยใช้ชุดคำสั่งการวิเคราะห์โครงข่าย เช่นเดียวกับ Busyarat (2017) ที่พบว่า ภายในกรอบพื้นที่ของจังหวัด 12 เมือง ต้องห้ามพลาด อุทยานแห่งชาติและพื้นที่มรดกโลกเพื่อจัดทำข้อมูลบนเว็บไซต์และแผนภาพอินโฟร์เมชันกราฟฟิค โดยเนื้อหาประกอบไปด้วยข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การเดินทาง คำแนะนำต่าง ๆ รวมไปถึงข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร โรงแรมที่พักอาศัย และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนำเสนอผ่านข้อความ ภาพ และเสียง โดยข้อมูลต่าง ๆ จะถูกนำมาบรรจุใส่คิวอาร์โค้ดในรูปแบบของยูอาร์แอล (URL) สำหรับเปิดเว็บไซต์ นักท่องเที่ยวสามารถใช้แอปพลิเคชันสำหรับสแกนคิวอาร์โค้ดที่ติดตั้งอยู่บนป้ายตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างด้วยโทรศัพท์สมาร์ทโฟนเพื่อรับทราบข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและทันสมัย

3. ผลการประเมินสื่อนวัตกรรมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาแต่น สื่อที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมากทั้งรูปแบบที่ 1 ท่องเที่ยวสุขใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมใน 1 วัน และรูปแบบที่ 2 ท่องเที่ยวสุขใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 2 วัน 1 คืน โดยสื่อที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้เป็นสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนจากเขาวังสู่เขาแต่นที่สร้างการรับรู้ เพราะมีรูปแบบที่น่าสนใจ สอดคล้องการใช้งาน สื่อความหมายชัดเจน เข้าใจได้ง่าย ปริมาณของเนื้อหา ความเหมาะสมของรูปแบบตัวอักษรและง่ายต่อการเข้าถึง การจัดวางตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยว คุณภาพของเนื้อหา รูปภาพและสื่อภาพสัญลักษณ์ ขนาดตัวอักษร และความคมชัดของภาพและตัวอักษร ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Puntatong, Phirasant & Soodsang (2012) ที่พบว่าสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความเหมาะสมสำหรับให้ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประกอบด้วยคู่มืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว แผ่นพับเพื่อการท่องเที่ยว โปสเตอร์เพื่อการท่องเที่ยวและแผนที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่นเดียวกับ Saengduangdee, et al. (2020) พบว่า คนในชุมชนเห็นพ้องต้องกันในการนำตราสัญลักษณ์และข้อความสโลแกนชุมชนที่นำเสนอผ่านภาพการ์ตูนมาสคอตควายและข้อความสโลแกน

“มนตร์รักทุ่งคลองโยง” มาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมสื่อเชิงสร้างสรรค์ต้นแบบ 7 ประเภท ที่สามารถสื่อความหมาย สร้างการรับรู้และจดจำคุณค่าของอัตลักษณ์ชุมชนบ้านคลองโยงที่แตกต่างจากชุมชนอื่นนำไปสู่การส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวบ้านคลองโยงให้มีความยั่งยืนตามที่ชุมชนปรารถนา เช่นเดียวกับ Prapakornkiat (2019) พบว่า สื่อต้นแบบบ้านดอนโม่งที่ผลิตคือ แผ่นพับ แผนที่อินโฟกราฟิก แผนที่การท่องเที่ยวและวิดีโอประชาสัมพันธ์ 2 ตอน ผลการประเมินด้านคุณภาพสื่อจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากและความพึงพอใจโดยกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเพชรบุรี สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ควรยกระดับและสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวบนเส้นทางจากเขาวิ้งสู่เขาแด่นที่พัฒนาขึ้นโดยนักวิจัยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนี้เพื่อหนุนเสริมการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวได้รู้จักและมาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม ทางธรรมชาติและเพื่อนันทนาการโดยเฉพาะศูนย์วิศวะกรสังคม (เกษตรพอเพียง) และศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี วิทยาเขตโป่งสลอด (เขาแด่น) ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดเพชรบุรีและสามารถสร้างรายได้เพิ่มและความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนให้กับชุมชน ซึ่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวควรขับเคลื่อนโดยชุมชนเพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต โดยสมาชิกในชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ผลการวิจัยสามารถนำไปบูรณาการการเรียนการสอน การบริการวิชาการแก่สังคม การวิจัย และการสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์องค์กรต่อยอดสู่แผนและกิจกรรมเพื่อการหารายได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รวมถึงเป็นการศึกษาค้นคว้าสำหรับนักศึกษาในการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนและประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาสื่อและช่องทางการเผยแพร่สื่อให้มีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจยอมรับและร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อประโยชน์ในการนำมาประกอบการวางแผนส่งเสริมการจัดการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป
3. ควรมีการศึกษาในลักษณะการวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบและการเผยแพร่เนื้อหาผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวสนใจเพื่อทราบทิศทางและการเปิดรับข่าวสารด้านการท่องเที่ยว ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการสื่อสารเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีทัศนคติที่ดีและตัดสินใจร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนตามนโยบายภาครัฐได้

4. ควรประเมินผลสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบนเส้นทางจากเขาวังสู่เขาเด่น หลังจาก
ที่นำไปใช้งานจริงว่ามีประสิทธิภาพอย่างไรเพื่อจะได้นำผลประเมินการใช้งานมาเป็นแนวทางปรับปรุง
สื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

References

- Burnett, R. & Marshall, P. D. (2003). *Web Theory*. London: Routledge.
- Busyarat, C. (2017). *phatthana sū khoṃmūn læng thōṅthīeo dōi phān theknōyī bā khōt sōṅ miti (QR Code: Quick Response Code)* [Develop tourist information media through 2D barcode technology (QR Code: Quick Response Code)]. Retrieved from <https://repository.turac.tu.ac.th/handle/6626133120/353>.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd ed). New York: John Wiley & Sons.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological testing* (3rd ed). New York: arper.
- Fennell, D. A. (1999). Ecotourism: an introduction, Sustainable Development. *John & Sons Ltd.*, 7(4), 204.
- Fornaroff, A. (1980). *Community Involvement in Health Systems for Primary Health Care*. Geneva: World Health Organization.
- Goodwin, H. & Santilli, R. (2009). *Community-based tourism: A success*. Leeds: ICRT Occasional Paper No. 11.
- Keawpitul, N. (2014). *suksā rūpbæp kādamnōen chīwit khōṅ klum phū fang sathānī wittthayu chumchon: koṛanī suksā wittthayu chumchon chōṅ phānit thī chai kānsūsan kāntalāt phān chōṅ thāṅg sū mai* [The study of the audience's lifestyle of community radio station: A case study of a community radio adopted marketing communication through the new media channels]. Masters of thesis, Chiangrai Rajabhat University.
- Kerdpin, K. (2013). *kānsuksā kān plianplæng čāk kānchai tonbæp kānčhatkān kān thōṅthīeo dōi chumchon khōṅ chumchon bān rōṅg klā 'amphoe nakhōṅ Thai čhangwat Phitsanulōk* [The study of community changes using community-based tourism model of Ban Rong Kla communication, Amphur Nakhon Thai, Phitsanulok Province]. Masters of thesis. Naresuan University.
- Klamsakul, S. & Wongrat, K. (2021). *nawattakam kānčhatkān sēnthāṅ kānthōṅthīeo chumchon čāk khao wang sū khao dæṅ dōi krabuānkān mī sūan rūām khōṅ khruākhaī chumchon* [Innovation of community tourism route management from Khao Wang to Khao Daen by the participation process of community network]. Phetchaburi: Phetchaburi Rajabhat University.

- Klinmuenwai, K. (2018). kānsuksā sakkayaphāp lāe sāng rūpbāep sēnthāng kānthōngthīeo chumchon lāe makkhuthēt thōngthin kānthōngthīeo chumchon thēsabān tambon nākhrūa ‘amphōe mae tha chāngwat Lampāng [A study of tourism potential and creating community-based tourism program and local guides of nakrow sub-district municipality, mae tha district, Lampang Province]. **Journal of Thonburi University**. 12(28), 85-97.
- Kunpolkeaw, J. (2021). **Innovation Management, a new dimension of management**. Retrieved from <https://www.ftpi.or.th/2020/24185>.
- Likert, R. N. (1970). **A technique for the measurement of attitude. Attitude Measurement**. Chicago: Ronal McNally & Company.
- Lueangpirom, N. (2014). **Innovation management**. Bangkok: Duangkamon Publishing.
- Lunkam, P. (2021). **Tourism and hotel businesses after COVID-19**. Retrieved from <https://www.krungsri.com/th/research/research-intelligence/ri-future-of-tourism-21>.
- Maraphot, K. & Somboon, T. (2016). kānphatthanā sēnthāng kānthōngthīeo chōeng kasēt phūa kānrīanrū kōranī suksā tambon khloṅg khūan chāngwat Chachōengsao [The development of agro-tourism learning route: A case study of tumbon Khlongkhuean, Chachoengsao Province]. **Journal of Thai Hospitality and Tourism**. 11(2), 23-36.
- Office of the Board of Directors of the National Tourism Policy. (2017). **National Tourism Development Plan No.2 (B.E. 2017 – 2021)**. Bangkok: Ministry of Tourism and Sports.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). **National Economic and Social Development Plan, No.12 (B.E. 2017 – 2021)**. Bangkok: Prime Minister's Office.
- Prapakornkiat, S. (2019). kānphatthanā sū prachāsamphan kānthōngthīeo dōi chai nāēkhīt chumchon pen thān [The development of tourism public relations based on the community based tourism concept]. Masters of thesis, Mahasarakham University.
- Puang-ngam, K. (2009). **Thai local government Principles and new dimensions in the future** (7th ed). Bangkok: Winyuchon.
- Puntatong, A., Phirasant, J. & Soodsang, N. (2012). kānphatthanā sū singphim phūa kānthōngthīeo chōeng watthanatham khōng chumchon rōp ‘utthayān prawattisāt Sukhōthai [Participatory development of printing for the

- communities around Sukhothai Historical Park]. *Art and Architecture Journal Naresuan University*. 3(1), 114-125.
- Reekprekhon, W. (2020). *kānmī sūanrūām khōng phākhi khruākhaī nai kānchātkañ suksā noḵ rabop læ kānsuksā tām ‘atthayāsai ‘amphœ sangkat samnak songsoēm kānsuksā noḵ rabop læ kānsuksā tām ‘atthayāsai chāngwat Burī Ram* [Participation of network party in administration of district non-formal and informal education under office of non-formal education in Buriram Province]. Masters of thesis, Buriram Rajabhat University.
- Rochrungsat, P. (2010). *Community Tourism*. Bangkok: OS Printing House.
- Rodjam, C. (2013). *sēnthāng kānthōngthiēo chōēng sinlapa watthanatham ‘amphœ bāng kruai chāngwat Nonthaburī* [The cultural tourism program in Bangkrui district, Nonthaburi]. Nonthaburi: Rajapruk University.
- Saengduangdee, S. et al. (2020). *konlayut kānsūsān bæp mī sūan rūām phūā sū khwāmāi ‘attalak læ salōkēn chumchon phūā songsoēm kānthōngthiēo chumchon tām nāo ‘othōp nawatwithī : koḗanī suksā bān khloṅ yōng tambon salā yā ‘amphœ phut monthon chāngwat Nakhōn Pathom* [Participatory communication strategy to convey meaning of community identity and slogan to promote OTOP Nawatwithi community-based tourism: a case of Ban Klong Yong , Salaya Sub-district, Phuttamonthon Sub District, Nakhon Pathom Province]. *Journal of Communication Arts Review*. 24(2), 214-228.
- Siricharoen, T. & Sriplang, N. (2017). *kān ‘oḵbæp sēnthāng kānthōngthiēo chōēng watthanatham withī thai lom thiēo thai lom mūāng sangop māḵ sanē* [The Designing of Cultural-based Tourism Route of Thai-Lom Lifestyles “Thai Lom - a quiet and Charming town”]. In *kān prachum wichākān radap chāt mahāwitthayalai rāchaphat Phetchabūn khraṅg thī sī* [National Conference 4th Phetchabun Rajabhat University] (pp.472-480). Phetchabun: Phetchabun Rajabhat University.
- Sirmkandee, P. & Suppein, T. (2015). *sēnthāng kānthōngthiēo chumchon: sinkhā nung tambon nung phalittaphan (OTOP) nai ‘amphœ pāk phayūn chāngwat Phatthalung* [Community Tourism Route: One Tambon One Product (OTOP) in Pak Phayun District, Phatthalung Province]. In *kān prachum hāt yai wichākān radap chāt khraṅg thī hok* [The 6th National Academic Hat Yai Conference] (pp.1042-1052). Songkla: Hatyai University.

- Sittikarn, B. & Jaima, S. (2010). **kānphatthanā botbat̄ ‘ongkān pokkhrōng sūan thōngthin nai kān songsoēm læ sanapsanun khwām phrōm khōng sēnthāng chūam yōng læng thōngthiēo dōi chumchon nai klum phāk nūa tōn bon khōng prathēt Thai** [Developing roles of local administrative organizations in promoting and supporting the readiness of community-based tourist attractions linking routes in the upper northern provinces of Thailand]. Bangkok: National Research Council of Thailand.
- Smith, D. (2006). **Exploring Innovation**. Berkshire: McGraw-Hill Education.
- Srilachai, A. & Buasorn, P. (2018). **næothāng kānchatkān rūpbæp kānthōngthiēo dōi chumchon yāng yangyūn kōranī suksā chumchon bān khōk mūang bon chōn khē mak̄ ‘Amphœ Prakhōn Chai chāngwat Burī Ram** [Guidelines for sustainable tourism management for community-based tourism, a case study of Ban Kokmuang, Jorakhemak, Prakhonchai district, Buriram Province]. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University**. 12(1), 218-229.
- Strategic and Information Work Group for Provincial Development. (2018). **phæn phatthanā chāngwat Phetchaburī Phō,So, sōngphanhārōjhoksip ‘et sōngphanhārōjhoksipsī (chabap thopthūan)** [Phetchaburi Provincial Development Plan B.E. 2018 – 2021 (Review Edition)]. Retrieved from http://phetchaburi.go.th/phet2/CODE/files/1558496349_plan6165.pdf
- Thailand Community Based Tourism Institute. (2012). **Community Based Tourism**. Retrieved from <https://cbtyouth.wordpress.com/cbt-youth/cbt/>.
- Thongma, W. (2016). **kānthōngthiēo dōi chumchon samrap kānphatthanā khunnaphāp chiwit khōng chumchon nai khēt thidin pāmai** [Community-based tourism for improving the quality of life of communities in forest lands]. Retrieved from www.dnp.go.th/fca16/file/i49xy4ghqzsh3j1.doc